

הסיבה (#1)

אופי החיוב

משנה צט:

גמ' קח. ["ואפילו עני שבישראל... בעי הסיבה שמע מינה"], רש"י שם

תוס' שם (ד"ה כולהו נמי)

רא"ש (סי' כ') [עד "... דעתו לשתות יותר"]

רמב"ם הל' חו"מ (ז:ז-ח)

חידושי מרן רי"ז הלוי הל' חו"מ (ז:ז)

חידושי הגר"ח (פסחים קח.).

ספר הררי קדם (חלק ב' סי' ע"ב אות א' ד"ה כתב, והנראה)¹

חידושי הגר"ח פסחים דף קח עמוד א

הרמב"ם (פ"ז מהל' חמץ ומצה ה"ח) כתב ואימתי צריכין הסיבה, בשעת אכילת כזית מצה, ובשתיית ד' כוסות האלו, ושאר אכילתו ושתייתו אם היסב הרי זה משובח ואם לאו אינו צריך עכ"ל. המבואר מדבריו דשייך הסיבה בכל הסעודה, דהרי כתב בשאר אכילתו אם היסב הרי זה משובח, וע"כ דלהרמב"ם הסיבה אינו דין הנאמר בקיום המצוה דאכילת מצה, כ"א דהוא דין הנאמר על האכילה, ורק דחובת הסיבה הוא רק על כזית הראשון, ובשאר אינה חובה רק דה"ז משובח, אבל גם בכזית ראשון אינו דין בקיום המצוה דידיה, כ"א במעשה אכילה של אותו כזית, דנאמר דין חובת היסב על האכילה של הכזית הראשון שיוצאים בו חובת מצה.

וכן נראה לדקדק מדברי הירושלמי (פ"י ה"א), ר' סימון בשם ריב"ל אותו כזית שאדם יוצא בו בפסח צריך לאוכלו מיסב, ואם נאמר דכל עיקר דין היסב נאמר בקיום המצוה דאכילת מצה, א"כ מה זה דקאמר אותו כזית ראשון, פשיטא דהרי אח"כ ליכא דין מצה כלל, וע"כ דגם באותו כזית אינו דין בקיום המצוה דידיה, אלא דהוא דין הנאמר באכילתו של אותו כזית ראשון, וע"ז הוא דקאמר בירושלמי דלחובה יש דין היסב רק על אכילה של כזית הראשון, כיון דמעיקר הדין שייך היסב בכל הסעודה, כיון דאינו שייך לקיום המצוה רק לאכילה, וכמש"כ הרמב"ם שאם היסב בשאר אכילתו הרי זה משובח.

¹ Pay careful attention to the difference between the formulations of the r"ג/ח"ג and The Rav